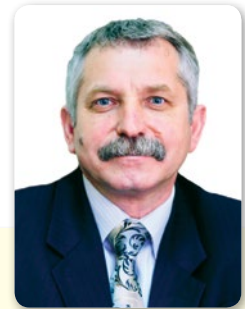

ХОРОВА СПАДЩИНА М. ЛЕОНТОВИЧА У ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Михайло ВАЦЬО, заслужений працівник культури України, доцент кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти, Вінницький ДПУ імені Михайла Коцюбинського

Залучення учнів до світу музичного мистецтва, виховання вдумливого слухача, здатного шанобливо і зі стійким інтересом ставитися до світової та української художньої культури, варто розпочинати з ознайомлення з народною піснею. Саме цей доступний для дитячого сприйняття жанр має широкі можливості для використання в інтегрованому навчанні. Важлива роль в аранжуванні й популяризації народної пісні належить Миколі Леонтовичу. Як ознайомити молодших школярів з творчістю митця, розповідає автор.

Миколу Леонтовича, видатного композитора і музичного педагога, справедливо називають “подільським Бахом”: українську пісню на світову вершину музичного мистецтва підняли саме його високохудожні аранжування, які стали самостійними творами на народному матеріалі.

Леонтович захоплювався не лише естетичною красою народної пісні: значну увагу він приділяв її виховному потенціалу. Протягом усього творчого життя композитор засновував учнівські хорові колективи й оркестри. Свій педагогічний досвід з музичного і хорового навчання митець узагальнив у розробці “Як я організував оркестр у сільській школі” та в підручнику “Практичний курс навчання співу в середніх школах”, головні положення якого залишаються актуальними й через століття.

Увесь музично-дидактичний матеріал Леонтовича базується на народних піснях різних жанрів. Здебільшого пісні подаються у його власних хорових обробках, де прийоми народного багатоголосся органічно поєднуються з принципами класичної поліфонії. Композитор прагнув сформувати у школярів свідоме ставлення до музики, яке стимулює

до творчої активності. Пісенний матеріал Леонтовича-педагога ретельно дібраний за дидактичним принципом “від простого до складного”, від співу за вчителем — до оволодіння музичною грамотою й усвідомленого співу по нотах. Також М. Леонтович вважав, що вчитель повинен володіти і способами психологічного впливу на школярів, адже дітей слід заохочувати і спонукати до музичної діяльності.

На уроках музики, мистецтва, під час виховних заходів з учнями початкової школи знайомство з хоровими творами М. Леонтовича слід розпочинати з їх прослуховування або й перегляду відео з виступами відомих хорових колективів, що виконують його музику. Можна використати записи Державної академічної хорової капели “Дударик” (Львів), адже у складі капели виступають діти: це створює для школярів атмосферу зрозумілості й доступності музики.

Напрями використання хорової спадщини М. Леонтовича у навчально-виховному процесі початкової школи:

- опанування елементарними навичками хорового співу;
- формування вміння слухати й аналізувати музику.

Композитор Леонтович. О. Рожков

Продемонструємо виховні й розвивальні можливості хорових мініатюр М. Леонтовича на прикладі творів, пов'язаних з різдвяними й новорічними святами. Головну увагу в розробці приділено хоровим мініатюрам “Коза” і “Щедрик”. Мелодії цих пісень мають вузький діапазон, кожна з них закріплює слухові уявлення про два ладові нахили — мажор (“Коза”) і мінор (“Щедрик”). Обидві пісні входять до народного обряду, який зберігся до наших днів. Окрім того,

у щедруванні головна роль належить саме дітям, а це стимулює увагу учнів.

У розробці уроку представлена лише маленька частка творчої спадщини М. Леонтовича. Обрані твори є найдоступнішими для сприйняття учнями молодшого шкільного віку. Візуальними ілюстраціями до уроку, окрім музичних творів, можуть стати зображення різдвяної зірки, маска кози чи ілюстрації, що відображають обряд водіння кози.

Різдвяний світ музики М. Леонтовича

Урок музичного мистецтва у 4-му класі

Михайло ВАЦЬО

Мета. Формувати уявлення про традиції та обряди зимових українських свят. Ознайомлювати з творчістю М. Леонтовича. Розвивати вміння слухати й аналізувати музику. Виховувати інтерес до народної творчості, музики українських композиторів.

Матеріали та обладнання: мультимедійний комплект, відеозаписи виконання пісень, ілюстрації.

Хід уроку

I. Організаційний момент (1–2 хв)

II. Емоційне налаштування на роботу (3–5 хв)

Бесіда

Орієнтовний зміст бесіди

- Які зимові свята ви найбільше любите? (*День Святого Миколая, Різдво, Новий рік.*)
- Чому Різдво має таку назву? (*Це слово означає “народження”, воно присвячене появі на світ Сина Божого.*)
- Які народні пісні традиційно виконують на зимові свята? (*Колядки, щедрівки.*)
- А чи знаєте ви цю пісню? (*Учитель демонструє фрагмент із фільму “Один удома” чи “Гаррі Поттер”, де звучить “Carol of the Bell” — англомова версія “Щедрика” М. Леонтовича.*)
- Чи впізнали ви цю пісню? Якою мовою вона прозвучала?
- Хтось із вас знає, як звучить ця пісня українською мовою? (*Діти наспівують мотив “Щедрика”.*)

III. Емоційне налаштування на сприйняття теми уроку (3–5 хв)

— Як так трапилось, що українська пісня вже більше ста років є символом Різдвяних свят у всьому світі? Автором знаменитої хорової мініатюри став Микола Леонтович, композитор з Поділля. Усе життя він присвятив українській народній пісні. Де б не був композитор, він завжди знаходив знавців народної творчості, записував їхні пісні, а потім опрацьовував

і виконував з хоровими колективами. Леонтович майже все життя працював учителем у сільських і міських школах та училищах і завжди організовував зі своїми учнями хори і навіть оркестри. Хорові твори він писав саме для своїх учнів.

Композитор знав, що український народ, й особливо діти, дуже любить Різдвяні свята, тому серед його обробок народних пісень знаходимо багато творів різдвяної тематики.

— А чи знаєте ви, коли ми святкуємо Різдво?

— Як називають пісні, які співають на Різдво? (*Колядки.*)

— Кому вони присвячені, хто їх персонажі? (*Син Божий, Діва Марія.*)

— Так, напередодні Різдва багато християнських народів, поміж яких і ми, українці, співають колядки. У колядках прославляють народження Христа, бажають здоров'я, багатства, доброго врожаю в наступному році. Найбільше звичай колядування здавна любили діти. Вони шумними ватагами ходили від хати

Текст “Щедрика” пов'язаний з дохристиянською добою, коли новий рік починався рано навесні. Християнство адаптувало під свій календар багато давніх народних звичаїв, зокрема і звичай щедрувати. Існують різні версії щодо того, де М. Леонтович записав цю народну мелодію — у с. Підлісцях на Хмельниччині, звідки була родом його дружина, чи у себе на батьківщині. З 1901 р. по 1919 р. М. Леонтович зробив п'ять редакцій цієї хорової мініатюри. Англійською мовою текст на мелодію “Щедрика” склав американець українського походження Пітер Вільховський у 1936 році, при цьому щедрівка перетворилася на колядку.

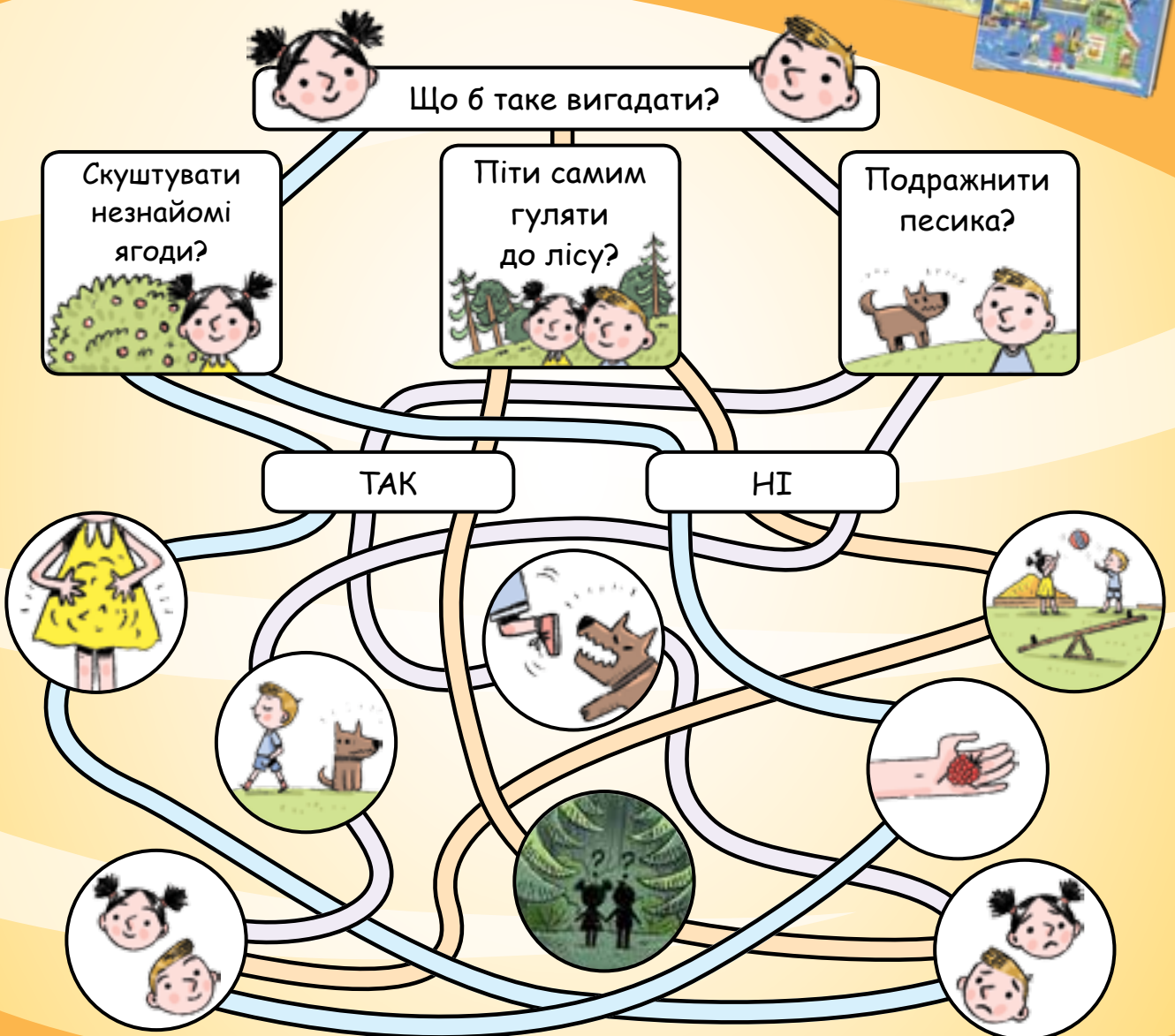
Цікава інформація

Цікаві комікси
та ігри для дітей –
щомісяця у журналі

ДЖМІЛЬ
Дослідження, Живопис, Музика і Література

- Допоможіть дітям пройти маршрут, уникнувши небезпек.

Читайте на сайті JMIL.COM.UA

Оформлюйте передплату на журнали "УПШ" та "Джміль"
Щомісяця отримуйте надійну методичну підтримку!